

Moralism hjälper inte mot klimatsorg

Svenska kyrkans biskopar publicerade för en tid sedan en uppmärksammas debattartikel i Aftonbladet med anledning av FN:s klimatrapport. Margareta Brandby-Cöster menar att biskoparna understryker och pekar på sorgen och ångesten inför klimathotet men inte hur denna "klimatsorg" ska bemötas. Människor behöver mera än biskoparnas moralism.

När FN:s klimatpanel nyligen släppte rapporten om läget på vårt klot, skrev Svenska kyrkans biskopar samfällt i *Aftonbladet* (28 september, 2013) Det är märkligt att artikeln, under rubriken "Ändra livsstil är en andlig fråga", lider en sådan brist på just det som borde kunna förväntas av biskopar, nämligen evangelisk förkunnelse och upplysande teologi. Klimatrapporten har ställts samman av världens ledande experter på området. När nu biskoparna kommer med reflektioner kring detta borde de ju ha något att tillföra utifrån sin egen teologiska kompetens. Jag läser biskoparnas text men faktum är att där står inget annat än vad klimatpanelen redan sagt. Det är sakligt bra men biskopligt eländigt.

Så kommer jag till följande sats – kanske finns ändå något viktigt här: "Kristen tro utgår från att Gud har skapat varje människa med både ansvar och kapacitet att hantera kriser, även en global klimatkris, samtidigt som vi får bäras av hopp och framtidstro." Men också detta säger ju klimatpanelen. Ja, vi har ansvar för skapelsen. Men kapaciteten, hur är det med den? Det har ju tydligt visat sig att människan alltid ställt sig själv i vägen för kapaciteten att se utöver sig själv. Det har därtill visat sig – i alla fall enligt Bibelns berättelser – att inte ens Guds ihärdiga försök till korrigering, som den stora floden och språkförbistringen, var så lyckosamma. Då insåg vår Skapare att vi inte med hjälp av moralisk uppmaning kan korrigeras till att bli så kapabla, som biskoparna tror att vi är, och skiftar därför metod: "När tiden

var inne sände Gud sin son" (Gal.4:4). Han ger upp försöket att uppmana oss moraliskt och går en annan väg. Gud kommer oss nära, blir en människa bland människor och kan därför uppfatta när vi döms ut eller dömer ut oss själva. I det läget ger han oss tillbaka till varandra och ger oss vårt livsmod tillbaka utan att moralisera och vi ges ett nytt ansvar, trots våra misslyckanden.

Hur ska vi kunna ta ansvar?

Klimatpanelens rapport är maktpåliggande och läget på jorden är kritiskt. Det behövs inget ytterligare biskopsord för att klargöra detta. Däremot blir frågan: När nu läget är så kritiskt, hur skall vi då, med all vår inkrökt-

annat än tillrättavisningar att komma med. Vi uppmanas hålla igång den interreligiösa dialogen, verka för social och ekonomisk rättvisa och arbeta för att hålla klimatfrågorna levande i allmänhetens medvetande! Vikten av den uppmaningen kan alla inse utan biskopars hjälp. De vill uppmantra "till djupare etisk reflektion om den moraliska och etiska dimensionen av klimatförändringen" men också detta etiska krav ligger redan i klimatpanelens rapport. Så uppmanar de oss alla att, precis som vi redan gör varje dag, "genom bön och reflektion begrundade hur våra egna handlingar och livsval påverkar miljön"! Vi skall dessutom uppmantra församlingarna att lära sig mer om klimatförändring-

"läget på jorden är kritiskt.
Det behövs inget ytterligare
biskopsord för att klargöra detta"

het och egoism, kunna ta det ansvar som innebär att vi inte drar oss undan mänsklig gemenskap i övermod eller självförakt? Jo, det kan vi, när vi istället för mer lag, krav och måsten, får höra, att när vi själva misslyckas och faller offer för våra egon, då får vi - trots allt - på nytt ta emot liv och möjligheter av Gud, som gått längst ner i det mänskliga och vet hurdana vi är. Detta missar biskoparna att berätta om. De fortsätter bara att referera vad klimatpanelen säger. Och lägger till några punkter som de menar att vi som kyrka särskilt kan bidra med. Dock – inte heller här har de något

arna. Också detta bör enligt klimatpanelens krisrapport varje människa utföra. Slutklämmen hos panelen och biskoparna blir så den riktiga och viktiga, att nu måste alla goda krafter samverka i denna svåra tid!

Jo, det är gott och väl. Detta hade vilka fjorton företrädare för samhälle och organisationer som helst kunnat säga, men varför just biskoparna? Det har jag inget svar på. Men det oroande är att biskoparna inte tycks mena att kyrkan har något särskilt att säga när klotet spricker, svämmar över och förtärs och när människor ger upp, inte bara av svält och krig utan

av den vanmakt som uppstår när en given livsvilja hotas av den mänskliga destruktionen. Vad skulle kunna sägas av just biskopar, när världens regeringar inte tar ansvar utan tillåter den enskildes vanmakt att ta över och leda till uppgivenhet?

Vi bärs av annan makt

Journalisten Marika Griehsel, som i SVT insiktsfullt kommenterade klimatpanelens rapport, talade om det som hon menade att poeter och präster hade myntat som "klimatsorg". Detta tycks biskoparna överraskande nog inte ha en aning om. Om vår reaktion på klotets tillstånd blir sorg och ångest, dvs. en förlamande känsla av förlust, som tar ifrån oss frimodighet och livsmod, borde då inte kyrkans företrädare veta hur sådan sorg bemöts, utöver kravet att ta ansvar? Borde de inte då kunna säga något om att trots att destruktionen, ondskan och egenkärleken har så stor makt över oss, så lever vi ändå i ett sammanhang som bärs av en annan makt än den bräckliga mänskliga mo-

ralen och staternas otillräckliga överenskommelser, nämligen av barmhärtighetens och kärlekens makt. En makt, som inte är en "andlig" makt utan som är makten hos den Gud, som inte drog sig undan vår jord och oss människor, som ständigt behöver ropas tillbaka in i mänsklig gemenskap och som därför också idag ropas tillbaka till livet, när livet är på väg att gå under helt. Kyrkan möter oss med förkunnelsen att vi, som syndare och ensamma, varje dag blir kallade ut i livet, inte på grund av att vi är goda utan på grund av att Gud är god, är med oss och ser oss när vi gömmer oss eller uppfattar oss som marginaliserade. Det är därför vi får behålla vårt hopp, det ankare som inte låter oss driva iväg i en tro på, att med mer andlighet och moral blir vi mer kapabla och mer ansvarstagande. Den förkunnelsen, som också biskopar lever av, borde kunnat komma till uttryck, när de nu försöker säga något i den klimatsorg som drabbar oss.

Det biskoparna säger är att Gud, vår skapare, ger oss vår jord och vårt

ansvar. Men vårt livsmod får i klimatsorgen leva av att Gud i Kristus ger var och en av oss livet tillbaka mitt i misslyckandet och mitt i övermodet. Biskoparna borde kunna påminna om att Guds heliga ande gör att livet berör oss också när vi har skuld i att jorden är hotad och inte orkar bli berörda längre. Nu förstärker biskoparna istället missmod, ångest och klimatsorg och missar att ansvaret inte lever av kravet på ansvar utan av livets redan av Gud givna förutsättning, trots tillkortakommanden.

Guds liv berör oss idag, när Jesus "löser ur vanmakt, ur synd och skam" (Sv.ps.39:1) och ger oss en ny frimodighet och ett livsmod, som idag låter oss plantera vårt ekologiska äppelträd även om jorden går under i morgon.

MARGARETA

BRANDBY-CÖSTER

Präst i Svenska kyrkan, teol.dr.

★ Även publicerad på hemsidan

NÄSTA NUMMER
av Svensk Kyrkotidning
utkommer 1 november